

Lijnbaan en Vogelbuurt

LEEFBAARHEID, VEILIGHEID EN OVERLAST VOORJAAR 2016

Inhoud

1. Conclusies
2. Leefbaarheid
3. Ervaren overlast
4. Gevoel van onveiligheid
5. Criminaliteit

Leeswijzer

We beschrijven in deze factsheet de uitkomsten in dezelfde volgorde als dat de onderwerpen zijn voorgelegd in de vragenlijst. Bij het onderdeel 'overlast' gaan we ook in op de registratiegegevens van de politie over incidenten en cameratoezicht. Uitkeringsfraude van de SDD en misdrijven zoals blijkt uit de politiecijfers komen aan de orde in de paragraaf over criminaliteit. Tevens nemen we cijfers op over verzuim en VSV. Toelichtingen en kanttekeningen van de professionals in de leefbaarheidsoverleggen verwerken we in de kantlijn.

De respons van het onderzoek onder de omwonenden ligt op 48%.

In het onderzoeksgebied 'Lijnbaan' woonden begin 2016 1.046 personen, in de 'Vogelbuurt' lag dit aantal op 3.448.

De afgelopen jaren is de leefbaarheid in de twee Dordtse buurten Lijnbaan en de Vogelbuurt behoorlijk onder druk komen te staan. De gemeente Dordrecht werkt intensief samen met andere partijen bij het terugdringen van de overlast en doorbreken van de ondermijnende criminaliteit. Met dit onderzoek brengen wij, het Onderzoekcentrum Drechtsteden, in beeld hoe de bewoners begin 2016 tegen de leefbaarheid in de buurt aankijken en verrijken dit met registratiegegevens en feedback van professionals uit beide buurten. Hiermee ligt er een basis om te zien hoe de situatie zich in beide buurten de komende tijd ontwikkelt.

Bewoners in de Lijnbaan en de Vogelbuurt (zie figuur 1 op de volgende bladzijde voor een gebiedsafbakening) ervaren veel last overlast. Daarnaast is er sprake van vernielingen en ondermijnende criminaliteit. Om te kunnen monitoren of de gemeentelijke aanpak werkt, heeft het Onderzoekcentrum Drechtsteden een vragenlijst uitgezet onder de buurtbewoners en registratiegegevens van de Dienst Gezondheid & Jeugd (relatief verzuim en voortijdig schoolverlaten), de politie (incidenten en misdrijven), de gemeente Dordrecht (cameratoezicht) en de Sociale Dienst Drechtsteden (uitkeringsfraude) verzameld en geanalyseerd. De uitkomsten zijn vervolgens besproken in het leefbaarheidsoverleg van beide buurten.

1 Conclusies

Op basis van dit onderzoek trekken we de volgende conclusies:

- De uitkomsten van de vragenlijst bevestigen het reeds bestaande beeld: de Lijnbaan en de Vogelbuurt zijn twee buurten waar de leefbaarheid behoorlijk onder druk staat. Op de meeste aspecten scoren de buurten duidelijk minder dan Dordrecht als geheel, en vaak ook minder dan de wijk waarin ze liggen (te weten: Noordflank en het Reeland). Of het nu gaat om leefbaarheid, ervaren overlast, het gevoel van onveiligheid of de criminaliteit, de buurten scoren duidelijk lager.
- Op een aantal aspecten komt de Lijnbaan beter voor de dag dan de Vogelbuurt. In tegenstelling tot de Lijnbaan, overtreft in de Vogelbuurt de groep die een achteruitgang ervaart veelal de groep die een verbetering ziet. En in de Vogelbuurt wordt er meer overlast ervaren. Daar staat tegenover dat er in de Lijnbaan meer geregistreerde incidenten zijn rondom overlast en naar verhouding meer jongeren de school verlaten zonder startkwalificatie (VSV).
- Professionals uit beide buurten herkennen veel uitkomsten uit de vragenlijst, maar sommige ook niet. Dat laatste geldt met name voor de lage sociale samenhang, die zij hoger achten in een volksbuurt als de Vogelbuurt en vanwege de vele familiebanden en groeperingen in de Lijnbaan. Ook de mate waarin bewoners overlast ervaren wordt niet altijd herkend, zoals de rommel op straat en vernielingen. Het kantelen van het (historisch negatieve) beeld van bewoners over de eigen buurt lijkt gebaat bij een voortzetting van de intensieve buurtaanpak.
- De uitkomsten van dit onderzoek krijgen meerwaarde als over een jaar de uitkomsten van een herhalingsmeting tegen de uitkomsten van dit onderzoek worden afgezet. Los daarvan is nu al wel duidelijk dat verdere inzet op zowel het verbeteren van de leefbaarheid/sociale samenhang als het tegengaan van overlast (met name rommel op straat, vernieling straatmeubilair, overlast buurtbewoners en rondhangende jongeren) en het bestrijden van de ondermijnende criminaliteit (respectloos gedrag op straat, negeren gezag politie, intimidatie buurtbewoners) zeer wenselijk is voor beide buurten.

Figuur 1 De buurten Lijnbaan en Vogelbuurt

Waar mogelijk vergelijken we de uitkomsten uit de vragenlijst met de scores van Dordrecht als geheel en/of de wijk waarin de betreffende buurt ligt (voor Lijnbaan is dat de Noordflank; voor de Vogelbuurt gaat het om Het Reeland). Voor de vergelijking gebruiken we uitkomsten uit de Veiligheidsmonitor die in het najaar van 2015 in heel Dordrecht is afgenomen. De scores uit de Veiligheidsmonitor voor Noordflank en het Reeland zijn inclusief de bewoners van respectievelijk Lijnbaan en Vogelbuurt.

Welke uitkomsten mag je verwachten als je de vraag stelt: woont u prettig in uw buurt? Ter referentie kijken we naar de monitor Leefbaarheid en veiligheid uit 2009. Toen antwoorde 7% (zeer) onprettig in Dordrecht te wonen, 5% (zeer) onprettig in Het Reeland en 11% (zeer) onprettig in de Noordflank.

Professional Lijnbaan
 "Het valt me nog mee dat 15% aangeeft er niet prettig te wonen. Ik hoor van zoveel mensen dat ze graag uit de buurt verhuizen."

Professional Vogelbuurt
 "Er worden veel woningen gesloopt, met bouwoverlast en herrie in de ochtend tot gevolg... Dat kan tot ontevredenheid leiden."

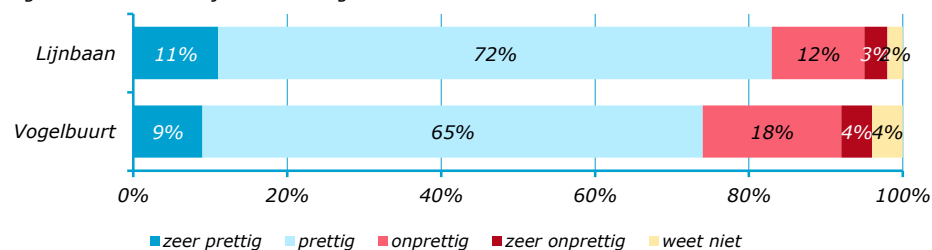
2 Leefbaarheid

Om een beeld te krijgen van de leefbaarheid in beide buurten kijken we naar drie aspecten: het prettig wonen in de buurt, de ontwikkeling daarin in het afgelopen jaar en de sociale samenhang.

Prettig wonen in de buurt

Ruim twee op de tien mensen in de Vogelbuurt geven aan niet prettig in de eigen buurt te wonen. Hiermee scoort de Vogelbuurt significant minder goed dan de Lijnbaan. Hoewel we geen recente cijfers hebben (zie kader), kunnen we stellen dat in beide buurten relatief veel mensen er (zeer) onprettig wonen. Overigens laat figuur 2 ook zien dat nog steeds de meerderheid van de mensen wél prettig in de eigen buurt woont.

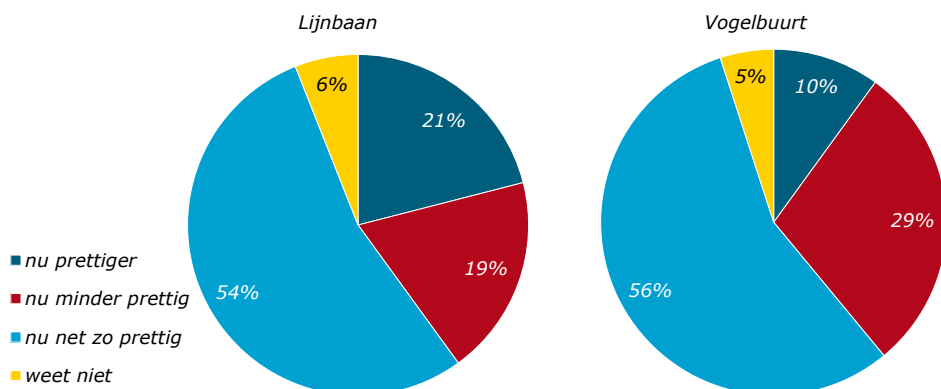
Figuur 2 Wonen in Lijnbaan en Vogelbuurt

Ontwikkeling in het afgelopen jaar

Meer dan de helft van de mensen in de Vogelbuurt en Lijnbaan geeft aan dat ze nu net zo prettig in de buurt wonen als vorig jaar (figuur 3). Maar waar in de Lijnbaan het aantal mensen dat nu prettiger woont (min of meer) in evenwicht is met het aantal mensen dat er nu minder prettig woont, is deze balans in de Vogelbuurt negatief. Drie op de tien bewoners van de Vogelbuurt wonen nu minder prettig in deze buurt tegenover één op de tien die er prettiger woont.

Figuur 3 Prettiger of onprettiger dan vorig jaar?

Professional Lijnbaan

"Bewoners van de Schuttevaer zeiden bij het rondbrengen van de vragenlijst: 'Wij willen niet met de rest van de buurt geassocieerd worden en willen er niets mee te maken hebben'."

Sociale samenhang

Dit is een samengestelde score. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe beter. Het omvat de stellingen:
 - De mensen in de buurt kennen elkaar nauwelijks.
 - De mensen in de buurt gaan op een prettige manier met elkaar om.
 - Ik woon in een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen en dingen samen doen.
 - Ik voel me thuis bij de mensen die in de buurt wonen.

Professional Lijnbaan

"Er wonen veel families die elkaar kennen... Turkse moeders en de Marokkaanse ouders komen bijeen... Als iemand ziek is, wordt er altijd wel een pannetje soep langsgebracht... Maar er wonen ook veel alleenstaanden en buitenlanders die de Nederlandse taal niet spreken, van hen kan ik het me wel voorstellen".

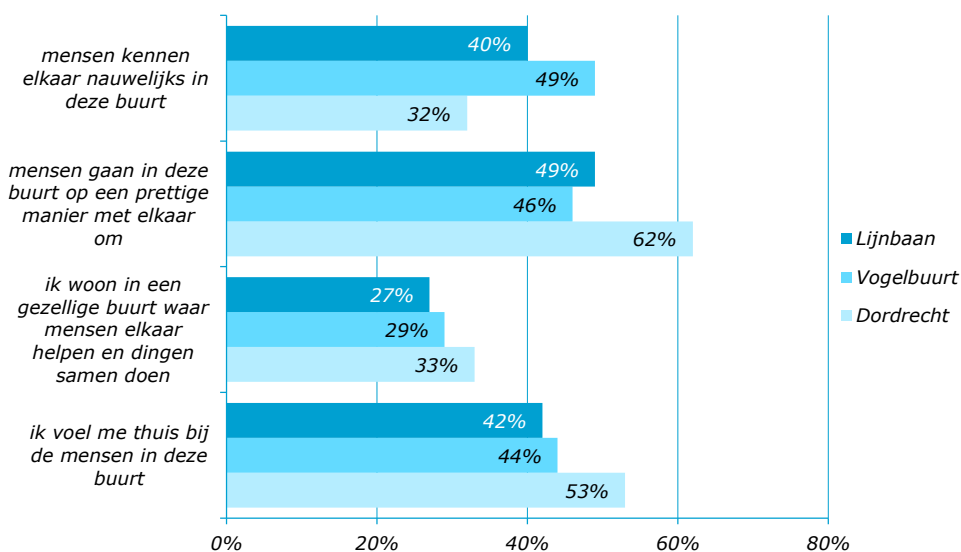
Professional Vogelbuurt

"Ik ben niet verbaasd. Er is veel oud-sentiment bij de mensen. Bijvoorbeeld over het sluiten van het buurthuis en er zijn veel eenoudergezinnen... In het middengebied doen de mensen wel veel dingen samen... Sommige straten zijn echte volksbuurten en het is raar dat ze elkaar daar nauwelijks kennen."

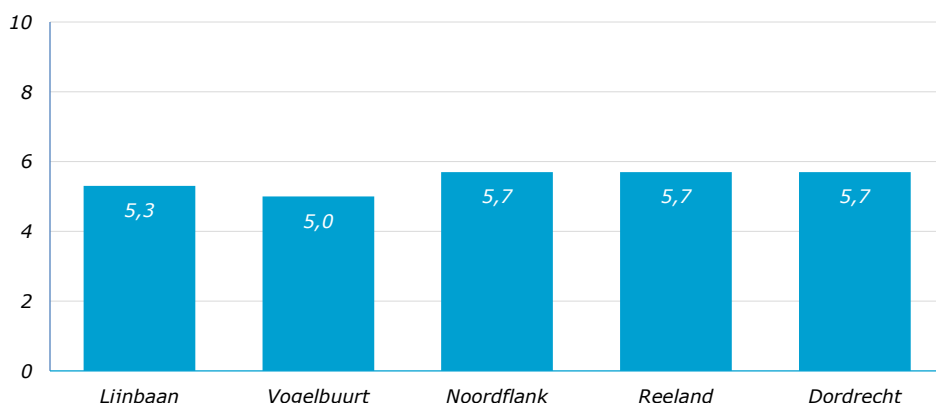
Sociale samenhang

De sociale samenhang is een schaalscore die is opgebouwd uit vier vragen (zie kader). In Figuur 4 presenteren we eerst het aandeel dat het (zeer) eens is met de uitkomsten op deze vier stellingen. Op bijna alle aspecten komen de Lijnbaan en de Vogelbuurt minder goed voor de dag dan Dordrecht als geheel (waarbij opgemerkt dat de eerste stelling negatief is geformuleerd en dus andersom moet worden gelezen). Alleen op de stelling "ik woon in een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen en dingen samen doen" wijkt de Vogelbuurt niet af van het Dordtse gemiddelde. Dit alles leidt ertoe dat de schaalscore sociale samenhang (figuur 5) in de Vogelbuurt daadwerkelijk (statistisch significant) lager is dan in Dordrecht (en ook lager dan in het Reeland, de wijk waarin de Vogelbuurt ligt).

Figuur 4 Stellingen over de sociale samenhang in de buurt, Lijnbaan en Vogelbuurt

Figuur 5 Schaalscore sociale samenhang

Relatief verzuim

Jongeren van 5 t/m 17 jaar die te laat komen in les, luxe verzuim (zonder toestemming of vakantie), te laat terug van vakantie of signaalverzuim (door achterliggende problematiek, zoals gezinssituatie). Verzuimmeldingen zijn een indicator, niet alle verzuim wordt gemeld.

Voortijdig schoolverlaten

Alle jongeren van 18 t/m 22 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Dus zonder afgeronde opleiding op mbo 2-, havo- of vwo-niveau.

Professional Lijnbaan/Vogelbuurt

"Er hangen veel jongeren in de Lijnbaan rond, maar zij hebben allemaal een diploma op Mbo-niveau 2 of hoger. Mede doordat er veel stabiele, tweeoudergezinnen zijn. In de Vogelbuurt zijn er juist veel jongeren die helemaal geen startkwalificatie hebben."

Professional

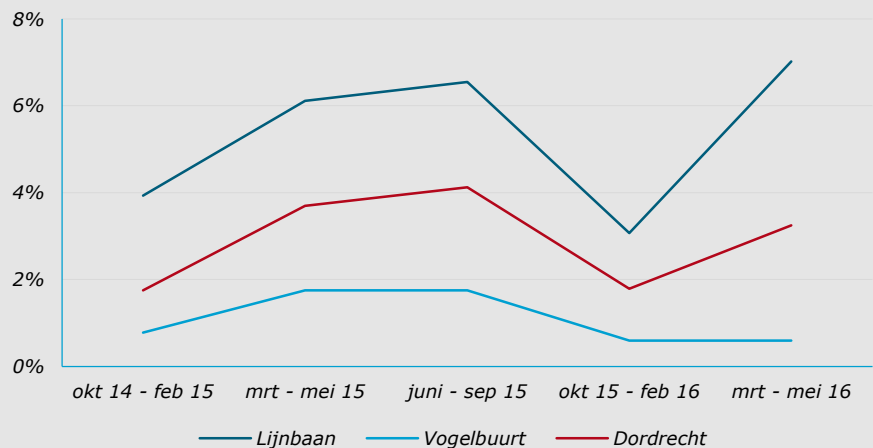
In de Lijnbaan zijn er vier VSV-ers die van het speciaal onderwijs afkomen (ruim 20% van het totaal; in Dordrecht ligt dit aandeel op zo'n 10%). Deze jongeren hebben niet de capaciteiten om een startkwalificatie te halen. Maar dat wil niet zeggen dat ze de hele dag thuis op de bank zitten. Ze hebben bijvoorbeeld ook een dagbesteding.

Relatief verzuim en Voortijdig Schoolverlaten (VSV)

De afdeling Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (LVS) van de Dienst Gezondheid & Jeugd zet zich in om het schoolverzuim terug te dringen en de jeugd goed voorbereid te laten participeren in de samenleving. Twee indicatoren die zij gebruiken zijn relatief verzuim en voortijdig schoolverlaten.

Figuur 6 toont het schoolverzuim sinds oktober 2014: het aandeel 5 tot en met 17 jarigen die in een betreffende periode minimaal één keer heeft verzuimd (en wellicht vaker). De algemene trend is dat het aantal verzuimmeldingen oploopt gedurende het schooljaar. En dus telkens lager ligt in de periode oktober – februari. Waar het verzuim voor Dordrecht als geheel rond de 3% schommelt, zien we dat de Vogelbuurt daar ruim onder ligt (1%). In de Lijnbaan ligt het verzuim weer duidelijk boven het Dordtse cijfer (zo'n 5%).

Figuur 6 Aandeel jongeren met schoolverzuim (afgezet tegen het totaal aantal 5-17 jarigen)

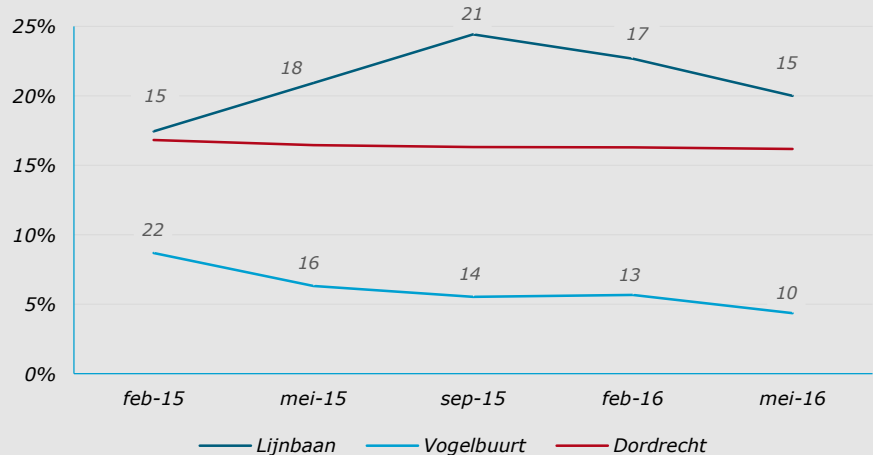

Bron: DG&J, bewerking OCD.

Toelichting: Aandeel gaat over de voorafgaande periode, dus mei 2015 gaat over het aantal leerlingen met tenminste één verzuimmelding in februari, maart en april van dat jaar.

Indien jongeren tot en met 22 jaar zonder startkwalificatie van school gaan, spreken we van voortijdig schoolverlaten – waarbij zowel de oude als nieuwe VSV-ers worden geteld (zie kader). In Vogelbuurt ligt het dit aandeel ruim onder dat van Dordrecht (16%) en het is ook afgenomen sinds februari 2015. Het ligt momenteel onder de 5%. In de Lijnbaan ligt het aandeel juist boven dat van Dordrecht. In september 2015 was een kwart van de jongeren VSV-er. Sindsdien daalt het aandeel weer voorzichtig naar het niveau van februari 2015.

Figuur 7 Aandeel (oude en nieuwe) VSV-ers (afgezet tegen het totaal aantal 18-22 jarigen)

Bron: DG&J, bewerking OCD, in de figuur staat het absolute aantal VSV-ers.

Toelichting: Dit zijn zowel de oude als de nieuwe VSV-ers, in lijn met de wijze waarop de DG&J dit registreert. Dit betekent dus dat een VSV-er uit een voorgaand schooljaar nog steeds meetelt – op voorwaarde dat die jongere nog geen 23 jaar is én in de het onderzoeksgebied blijft wonen.

3 Ervaren overlast

We gaan hier eerst in de op de mate waarin buurtbewoners overlast ervaren, daarna op de incidenten zoals ze blijken uit de registraties van de politie en het cameratoezicht.

Ervaren overlast

Tabel 1 toont de mate waarin bewoners veel overlast ervaren. De eerste drie gaan over de verloederding van de buurt, vervolgens vijf vormen van overlast die de basis vormen voor de schaalscore sociale overlast en tot slot enkele specifieke vormen van overlast die spelen in de twee buurten.

Vergeleken met de wijk waarin de buurt ligt (Noordflank), zien we dat in de Lijnbaan er relatief veel overlast is van rommel op straat, maar juist minder van dronken mensen op straat. De Vogelbuurt wijkt op meerdere punten ongunstig af van het Reeland, namelijk overlast van rommel op straat, vernieling straatmeubilair, buurtbewoners en rondhangende groepen jongeren. De verschillen zijn aanzienlijk, en de situatie is nog minder rooskleurig als we het afzetten tegen het gemiddelde van Dordrecht. De Vogelbuurt scoort dan slechter op alle vormen van ervaren overlast, met uitzondering van bekladding muren en gebouwen. Hetzelfde geldt voor Lijnbaan, met dien verstande dat ook de overlast van dronken mensen niet afwijkt.

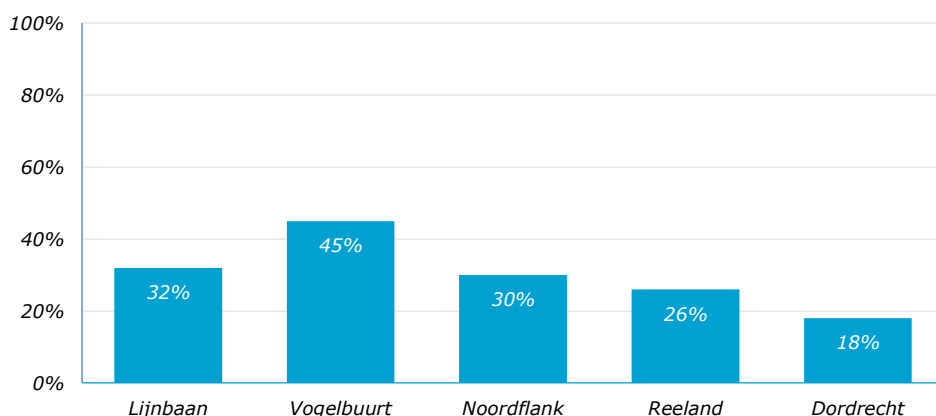
Tabel 1 De mate waarin men zelf veel overlast ervaart in de buurt (%)

	Lb	Nf	Vb	RI	Dordt
<i>rommel op straat</i>	40%	19%	40%	13%	11%
<i>bekladding van muren/gebouwen</i>	6%	5%	4%	1%	4%
<i>vernieling straatmeubilair</i>	13%	6%	13%	3%	4%
sociale overlast van					
<i>buurtbewoners</i>	19%	14%	24%	11%	8%
<i>rondhangende groepen jongeren</i>	22%	17%	30%	17%	9%
<i>dronken mensen op straat</i>	5%	17%	10%	4%	6%
<i>mensen op straat lastig gevallen</i>	4%	4%	5%	1%	2%
<i>drugsgebruik of drugshandel</i>	14%	16%	14%	9%	6%
andere buurtproblemen					
<i>beschadiging aan auto/diefstal vanaf auto</i>	7%	nb	9%	nb	nb
<i>agressief gedrag in het verkeer</i>	13%	12%	14%	17%	8%
<i>geluidsoverlast uit auto's</i>	15%	nb	16%	nb	nb
<i>brandstichting</i>	3%	nb	3%	nb	nb

Toelichting: zelf veel overlast gepercenteerd over alle respondenten, nb = geen gegevens beschikbaar
Gekeurde score (**27%/27%**): buurt scoort beter/slechter dan de wijk waarin het ligt.

Figuur 8 toont de schaalscore voor sociale overlast (zie kader). Het aandeel bewoners dat zelf veel overlast ervaart op minimaal één van de vijf aspecten van deze schaalscore ligt in de Lijnbaan (32%) en de Vogelbuurt (45%) duidelijk hoger dan in Dordrecht als geheel (18%). In de Vogelbuurt ligt het ook hoger dan in Het Reeland. Waar meer bewoners van de Lijnbaan vinden dat de overlast is afgenomen dan toegenomen, zijn in de Vogelbuurt de mensen die een toename van de overlast zien in de meerderheid (figuur 9).

Figuur 8 Schaalscore veel sociale overlast in de buurt

Sociale overlast

Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer overlast wordt ervaren. Optelling van het antwoord "ervaart veel overlast"

op de vragen:

- dronken mensen op straat.
- drugsgebruik of drugshandel.
- mensen in de buurt worden op straat lastig gevallen.
- overlast door rondhangende jongeren.
- overlast door buurtbewoners.

Professional Lijnbaan

"Grofvuil zie je nog wel eens staan en dat kan er ook zo maar een week liggen. Of er wordt vuilnis naast de container gezet..."

Professional Vogelbuurt

"Jongeren gooien overal blikjes energy-drinks weg, van alles wordt naast de ondergrondse vuilniscontainer geplaatst – tot aan bankstellen toe... Er wordt extra inzet gepleegd op het tegengaan van rommel. Overal neemt het af, behalve in de Vogelbuurt. Dit komt mede door bewoners (soms met GGZ-problematiek) die tijdelijk komen wonen in panden die binnenkort worden gesloopt."

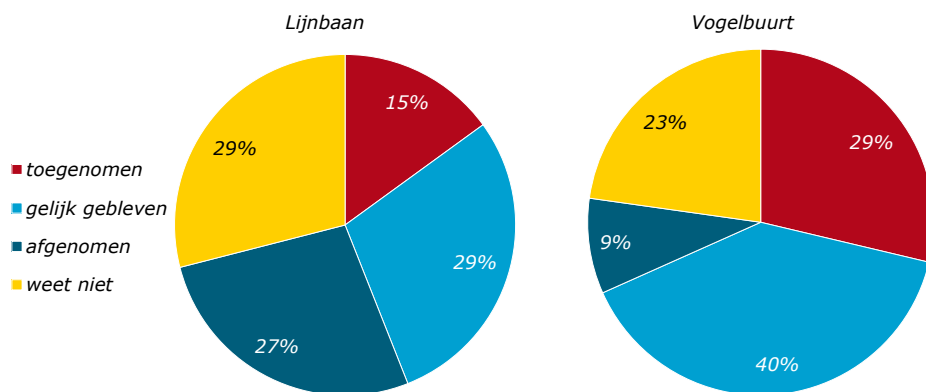
Professional Lijnbaan

"Veel mensen klagen tegenwoordig over hondenpoep, waar het voorheen over vernielingen ging. Als hondenpoep het grootste probleem is, dan doe je het dus niet onaardig... Rommel van zwerfvuil zie je niet veel, de buurt heeft als beeldkwaliteitskenmerk van het CROW een B, net als het overgrote deel van de rest van Dordrecht."

Professional Vogelbuurt

"Ik hoor nooit klachten over geluidsoverlast, evenmin krijgen we meldingen van bewoners over vernielingen."

Figuur 9 De overlast in mijn buurt is...

Professional Lijnbaan

"Er was in eerdere jaren veel overlast, zo werden steeds de bloembakken bij Trivire vernield. Of werd met Oud&Nieuw een ondergrondse container opgeblazen...Het laatste jaar gaat het duidelijk beter."

Professional Vogelbuurt

"De overlast van de groepen jongeren is momenteel minder, maar je moet je een langere tijd inspannen alvorens je dat terugziet in de cijfers over hoe de bewoners er tegenaan kijken."

Overlast in het algemeen

De lijnen in figuur 10 worden in belangrijke mate beïnvloed door de incidenten die worden geregistreerd onder de noemer "overlast in het algemeen". De Lijnbaan scoort vooral op dit onderdeel hoog. In Dordrecht ligt het gemiddelde op 5 incidenten per kwartaal, in de Lijnbaan op 15. In het eerste kwartaal van 2016 zijn dit respectievelijk 4 en 8 incidenten.

Professional Vogelbuurt

"De Vogelbuurt is altijd een vrij gelijkmatige buurt geweest die met de onrust rond Oud&Nieuw de landelijke krant heeft gehaald. Voor de rest is het er rustig en het beeld herkenbaar."

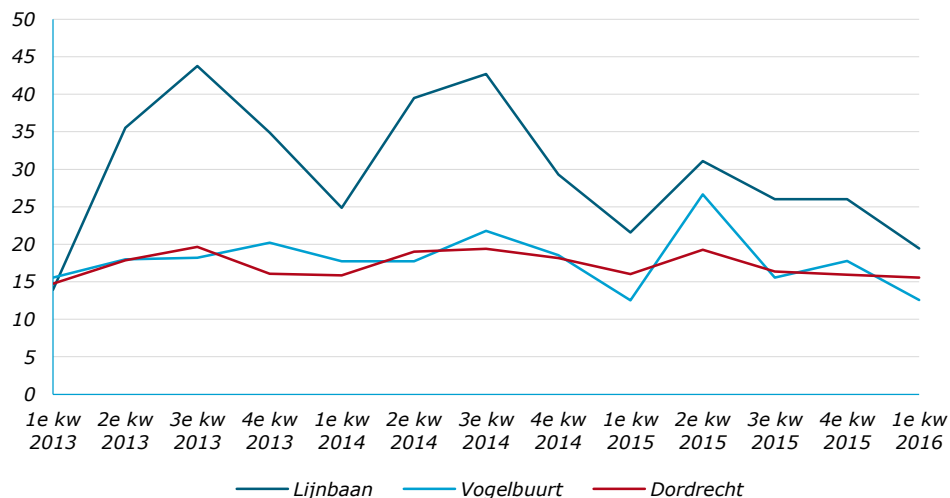
Professional Lijnbaan

"Je ziet nu veel minder jongeren op straat rondhangen, zeker op de plekken waar de camera's staan. Ze geven aan dat ze daar niet willen staan. Je ziet nu dat het zich verplaatst naar de Dr. L.L. Zamenhoflaan waar jongeren van de Vogelbuurt en de Lijnbaan samenkomen."

Incidenten (politie Rotterdam)

Bij incidenten gaat het om overlast van drank en drugs, verkeersoverlast, burengerucht, geluidsoverlast, vernielingen en overlast in het algemeen. Ook hier laat Dordrecht wederom een vrij constant beeld zien met in ieder kwartaal zo'n 17 incidenten per 1.000 inwoners (figuur 10). De Vogelbuurt schommelt hier omheen (met gemiddeld 18 incidenten per kwartaal) en kent een kleine uitschieter naar boven in het tweede kwartaal van 2015. In de Lijnbaan lag het aantal incidenten begin 2013 nog op hetzelfde niveau als in Dordrecht, maar sindsdien ligt het er (ruim) boven. Dit geldt zeker voor in de rest van 2013 en de eerste drie kwartalen van 2014. Sindsdien neemt ook in Lijnbaan het aantal incidenten af. In het eerste kwartaal van 2016 komt het aantal incidenten uit op 20 per kwartaal. Over de gehele periode ligt het aantal incidenten voor de Lijnbaan op 30 per kwartaal.

Figuur 10 Incidenten per 1.000 inwoners

Bron: Politie-eenheid Rotterdam, bewerking OCD

Cameratoezicht Lijnbaan (gemeente Dordrecht)

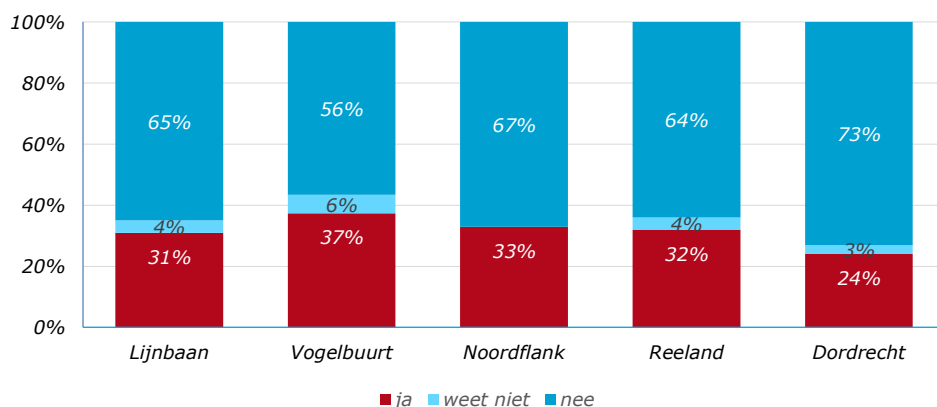
Sinds medio december 2015 hangen er twee camera's op de hoek van de Noordergang met de Lijnbaan en één op de hoek van de Biesboschstraat met de Lijnbaan. Maart 2016 is er een derde plek met cameratoezicht bijgekomen, namelijk acht camera's bij het Energiehuis.

In de eerste vier maanden van 2016 zijn er in totaal 835 registraties gemaakt. Op het overgrote deel van de beoordeelde beelden zijn geen bijzonderheden te zien (62%) of is er helemaal niets gemeld dan wel geen goed beeld (20%). Als er toch wat wordt gemeld gaat het meestal om zich op straat bevindende personen (8%) en (veelal stilstaande) auto's met in- of uitstappende personen (7%). Slechts in elf gevallen (1%) kunnen we spreken van een misdrijf (1 voorval) of incident (10 voorvallen) met mogelijk overlast voor de omwonenden tot gevolg. Het gaat dan om het misdrijf openlijk geweld en de incidenten dronken mensen op straat, drugsgebruik, een vermoedelijke burenruzie, een vermoedelijke dak- of thuisloze, en een wildplasser. Tien voorvallen vinden plaats bij het Energiehuis, één op de hoek Biesboschstraat-Lijnbaan.

4 Gevoel van onveiligheid

We hebben in de vragenlijst gevraagd of men zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt en, indien ja, met welke frequentie men zich dan onveilig voelt. In figuur 11 zien we dat ongeveer evenveel bewoners van de Lijnbaan en de Vogelbuurt zich wel eens onveilig voelen als in respectievelijk de Noordflank en Het Reeland. In Dordrecht als geheel voelt 24% zich wel eens onveilig, wat significant lager is dan in Lijnbaan en Vogelbuurt.

Figuur 11 Voelt u zich wel eens onveilig in de eigen buurt?

Niet alleen voelen meer bewoners van de Lijnbaan en de Vogelbuurt zich wel eens onveilig in de eigen buurt; degenen die zich wel eens onveilig voelen, voelen zich ook vaker onveilig dan de gemiddelde Dordtenaar (tabel 2). Vergeleken met de eigen wijk zien we dat de bewoners van de Vogelbuurt zich vaker "soms" onveilig voelen.

Tabel 2 Mate waarin men zich onveilig voelt in de eigen buurt (%)

	Vaak	soms	zelden	weet niet
Lijnbaan	6%	23%	2%	0%
Vogelbuurt	8%	27%	2%	0%
Noordflank	9%	19%	3%	2%
Reeland	4%	15%	10%	3%
Dordrecht	3%	14%	6%	1%

Toelichting: gepercentageerd over alle respondenten, inclusief 'weet niet/geen mening'
Gekeurde score (27%/27%): buurt scoort beter/slechter dan de wijk waarin het ligt.

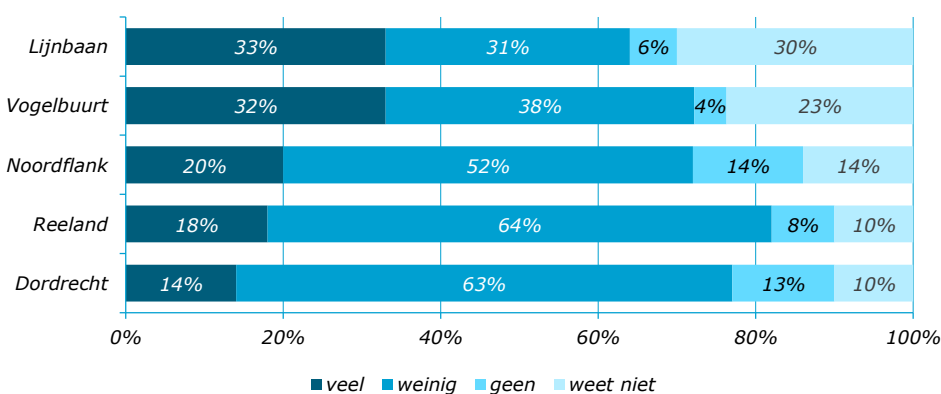
5 Criminaliteit

Tot slot kijken we naar de hoeveelheid criminaliteit, verschillende aspecten van ondermijnend gedrag/ondermijnde criminaliteit en het plegen van misdrijven en fraude.

Omvang criminaliteit

De mate van criminaliteit ligt in beide buurten hoger dan in de eigen wijk én hoger dan in Dordrecht (figuur 12). Eén op de drie bewoners is van mening dat er veel criminaliteit is in de eigen buurt. Elders ligt dat niet hoger van twee op de tien.

Figuur 12 Criminaliteit in de eigen buurt

Professional Lijnbaan
"Vooral van ouderen hoor ik vaak dat ze zich onveilig voelen – hoewel dit ook de groep is waarmee ik werk. Ze durven niet de deur uit, vooral 's avonds niet."

Ontwikkeling criminaliteit

In de Lijnbaan zijn wat meer bewoners van mening dat de criminaliteit is afgenomen (16%) dan toegenomen (11%). In de Vogelbuurt daarentegen is er bijna niemand die vindt dat de criminaliteit is afgenomen (3%) en zijn er juist veel mensen die oordelen dat er een toename is (22%).

Professional Lijnbaan

"Voor ons is de criminaliteit herkenbaar, en ik ben blij dat de mensen het ook zo hebben ingevuld. Soms krijg je wel eens de indruk dat ze het niet zo erg vinden, of dat ze zich er niet over durven uit te spreken."

Professional Vogelbuurt

"Er wordt overigens al snel gezegd dat jongeren dealen, en dat leidt tot een hoog aandeel dat oordeelt dat er veel criminaliteit is. Maar toen we er vorig zomer veel op hebben ingezet, bleek er nauwelijks te worden gedeald."

Professional Vogelbuurt

"De ondermijnende criminaliteit is herkenbaar. Die komt voor het grootste deel van de groep jonge jongeren, die een grote bek hebben en weten waar je woont. Als je er wat van zegt, gooien ze eieren tegen je ramen."

Professional Lijnbaan

Dat slechts één procent aangeeft dat er mensenhandel plaatsvindt, is laag. Ik kan zo al twee adressen noemen waar prostitutie plaatsvindt."

Professional Vogelbuurt

"Ik heb in twee jaar tijd geen anonieme melding over drugscriminaliteit ontvangen. Het is niet een kwestie van niet-durven, maar als je ze vraagt om specifiek te worden haken ze af... Het lijkt soms wel of ze – zonder harde bewijzen – bewust een negatief beeld willen creëren. Ik wijt dit aan het oude sentiment."

Professional Vogelbuurt

"Het aantal woninginbraken was hoog, nu juist heel laag. Tot op heden (eind mei 2016) is er dit jaar nog geen enkele melding van een inbraak binnengekomen."

Ondermijnd gedrag en ondermijnende criminaliteit

Tabel 3 bevat diverse aspecten van ondermijnd gedrag (intimidatie, gezag negeren, respectloos gedrag) en ondermijnende criminaliteit (verbouw wiet, mensenhandel). Bijna de helft van de bewoners geeft aan dat respectloos gedrag op straat voorkomt, drie op de tien dat het gezag van de politie wordt genegeerd en twee op de tien rapporteert intimidatie en pesterijen door buurtbewoners. Deze cijfers kunnen we niet afzetten tegen andere gebieden, maar bij een vervolgmeting wordt zichtbaar hoe deze cijfers zich hebben ontwikkeld.

Tabel 3 Mate waarin aspecten voorkomen in de eigen buurt en er zelf veel overlast van ervaart (%)

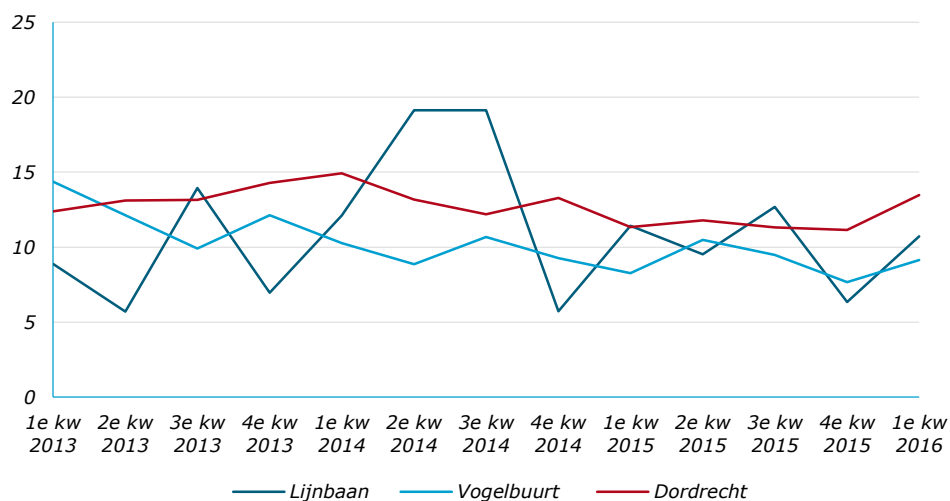
	komt voor		zelf veel overlast	
	Lb	Vb	Lb	Vb
intimidatie en pesterijen door buurtbewoners	23%	19%	6%	6%
het gezag van de politie wordt genegeerd	29%	28%	12%	14%
respectloos gedrag op straat	47%	42%	20%	14%
illegale verbouw van hennep/wiet	17%	16%	5%	6%
mensenhandel (zoals prostitutie)	1%	3%	0%	1%

Toelichting: zelf veel overlast gepercenteerd over alle respondenten

Misdrijven (politie Rotterdam)

Figuur 13 toont het verloop van het aantal misdrijven. Het gaat dan om inbraken, diefstal, geweldpleging, bedreiging, mishandeling, drugshandel en fraude. We zien een gelijkmatig patroon voor Dordrecht, met zo'n 13 misdrijven per 1.000 inwoners. De Vogelbuurt steekt hier over de gehele periode gunstig bij af, met zo'n 10 misdrijven per 1.000 inwoners. Met een gemiddeld aantal misdrijven van 11 per kwartaal scoort de Lijnbaan ook beter dan het gemiddelde van de gemeente, maar het toont wel een grilliger verloop. Zeker in het tweede en derde kwartaal van 2014 ligt het aantal misdrijven duidelijk hoger, met bijna 20 misdrijven per 1.000 inwoners. We zien in die periode een tijdelijke opleving van de woninginbraken, diefstal uit en vanaf motorvoertuigen, diefstal van brom-, snor- en fietsen, overige vermogensdelicten, mishandeling, drugshandel, wapenhandel en fraude.

Figuur 13 Misdrijven per 1.000 inwoners

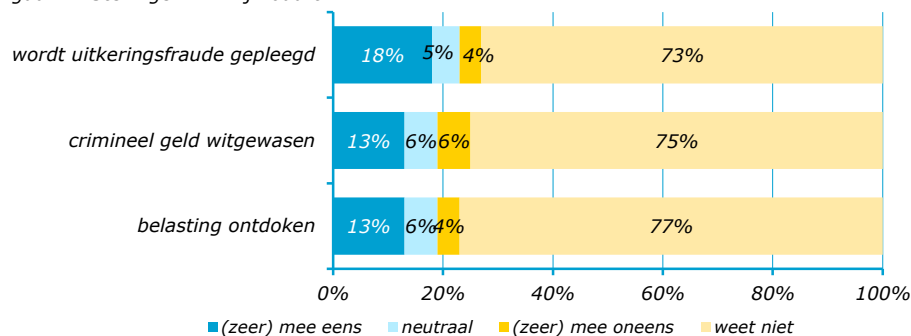

Bron: Politie-eenheid Rotterdam, bewerking OCD

Fraude

Fraude kan op diverse manieren plaatsvinden, maar ze hebben allemaal als eigenschap dat ze in het geheim plaatsvinden. Veel bewoners geven in de vragenlijst dan ook aan dat ze niet weten of er uitkeringsfraude wordt gepleegd, crimineel geld witgewassen of belasting ontdoken. Toch is één à twee op de tien inwoners het met de stelling eens dat dit voorkomt in hun buurt – waarmee zij het aantal mensen dat aangeeft dat de fraude niet plaatsvindt duidelijk overtreffen (figuur 14). Deze uitkomst wint aan waarde bij een herhalingsmeting.

Figuur 14 Stellingen: in mijn buurt...

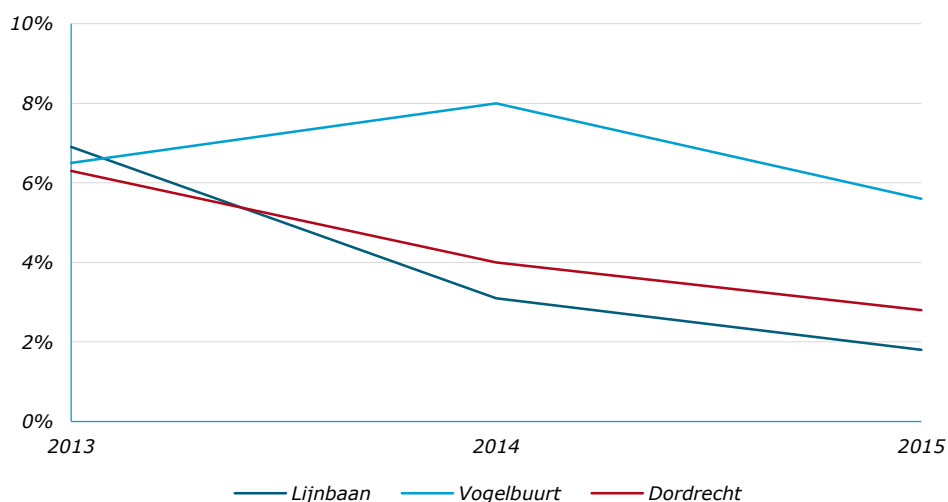

Uitkeringsfraude (SDD)

De Sociale Dienst Drechtsteden vordert geld terug bij klanten zodra ze constateren dat klanten fraude hebben gepleegd. Bij deze fraude gaat het dan onder meer om het verzwijgen van gegevens (witte of zwarte inkomsten, vermogen) of een onjuiste opgave (van woonadres of samenstelling van het huishouden). Op basis van deze gegevens hebben we bekeken hoe de omvang van de fraude zich heeft ontwikkeld (daarnaast zijn er nog andere vormen van fraude, bijvoorbeeld bij schending van de inlichtingenplicht of als na een handhavingsonderzoek een uitkering wordt beëindigd zonder dat er geld wordt teruggevorderd).

Figuur 15 toont het aantal klanten dat uitkeringsfraude pleegde afgezet tegen het aantal klanten met een uitkering in de betreffende periode. In Dordrecht als geheel neemt het aandeel klanten dat fraude pleegt duidelijk af, van 6,3% in 2013 naar 2,8% in 2015. De ontwikkeling op de Lijnbaan vertoont hetzelfde patroon als Dordrecht als geheel. In de Vogelbuurt daarentegen nam het aandeel klanten dat uitkeringsfraude pleegt juist toe in 2014 en steekt het ook in 2015 boven de rest uit.

Figuur 15 Aandeel klanten dat fraude pleegt t.o.v. het aantal uitkeringsgerechtigden (moment van constateren)

Bron: Sociale Dienst Drechtsteden, bewerking OCD

Onderzoek onder buurtbewoners

We hebben het onderzoek onder de bewoners uitgevoerd met een schriftelijke vragenlijst onder alle ruim 600 bewoners van de Lijnbaan en een kwart (400) bewoners van de Vogelbuurt. In de Lijnbaan werden de vragenlijsten verspreid door de gemeente in samenwerking met politie, toezicht, woningcorporatie en MEE Drechtsteden. In de Vogelbuurt werd de vragenlijst per post verstuurd. In beide buurten stuurden we een herinneringsbrief alvorens enquêteurs aanbelden bij de huishoudens die nog niet hadden gereageerd. Gezien de betere respons in de Lijnbaan op dat moment, belden de enquêteurs voornamelijk in de Vogelbuurt aan. Maximaal één persoon per huishouden van 18 jaar en ouder kon de vragenlijst invullen. In totaal hebben we 464 ingevulde vragenlijsten opgehaald (netto respons 48%). De respons in Lijnbaan ligt net iets hoger (50%) dan in de Vogelbuurt (45%).

Toelichting uitkeringsfraude

Voor een goed inzicht in het verloop van de fraude, wil je graag weten hoe vaak het wordt gepleegd op een bepaald moment. Dit wordt echter niet geregistreerd door de SDD. Zij registreren de datum waarop de fraude wordt geconstateerd. De in 2015 geconstateerde fraude kan dus een jaar eerder zijn gepleegd. Dit leidt tot een vertekend beeld als een fraudeur in de Lijnbaan of Vogelbuurt woonde ten tijde van de fraude, maar niet meer op het moment van constateren. Daarom hebben we ook de verhuisgeschiedenis van de SDD-klanten meegenomen in de analyse. Dan blijkt dat 96% van de mensen die fraude heeft gepleegd niet te zijn verhuisd sinds 2013 of dat hun fraude is geconstateerd vóór de verhuizing (en dus ook daarvoor gepleegd).

Professionals

"De daadwerkelijke fraude ligt hoger. We kennen een groot aantal gezinnen dat fraudeert. Op papier gescheiden ouders ontvangen beide een uitkering, maar wonen gewoon bij elkaar. Afgekeurde jongeren die een vervoersdienst of handeltje beginnen... Wajong-ers die aan het werk gaan zonder de uitkering op te zeggen... Maar niet elke fraude is aantoonbaar."

In beide buurten staan zowel koop- als huurwoningen. We zien geen verschil in het aandeel dat de vragenlijst heeft ingevuld. Ook ervaren bewoners van koopwoningen evenveel overlast en criminaliteit als bewoners van huurwoningen. En ze voelen zich even vaak onveilig.

Dr. Bart van der Aa
juni 2016

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl